

2020

NEPALI

(ELECTIVE)

Full Marks :100

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks for the questions.**General Instructions:*

- (i) Write all the answers in the Answer Script.
- (ii) Attempt Part-A Objective Questions serially.
- (iii) Attempt all parts of a question together at one place.

(PART : A-OBJECTIVE)

(Marks : 50)

SECTION-I

(Marks : 20)

1. तल दिइएका प्रश्नहरूका बहुविकल्पी उत्तरमध्ये सही उत्तर छानेर लेख : $1 \times 10 = 10$

(क) सन 1914 मा रचिएको सवाई तलकामध्ये कुन हो ?

(i) मनलहरी

(ii) आनन्द लहरी

(iii) मणिपुरको सवाई

(iv) प्रेमलहरी

(ख) 'बिर्सेको संस्कृति' निबन्धका निबन्धकार को हुन्-

(i) एम० एम० गुरुङ

(ii) जगत छेत्री

(iii) बिष्णुराम राई

(iv) शिवकुमार राई

(ग) 'पिंजरको सुगा' कविताका रचयिता को हुन् ?

(i) सिद्धिचरण श्रेष्ठ

(ii) लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा

(iii) लेखनाथ पौड्याल

(iv) युद्धप्रसाद मिश्र

(घ) 'आज बाबुले भातै खान सक्नुभएन' यस वाक्यमा भात खान नसक्ने मान्छे को हो ?

(i) केशवदेव

(ii) ब्राह्मण

(iii) रने

(iv) वीरबहादुर

(3)

(ङ) “बनन तिमी दयालु _____ यो खोलिदेऊ।” तलको सही शब्द छानेर माथिको पङ्क्ति पूरा गर-

- (i) थैली
- (ii) पिंजरा
- (iii) जाबि
- (iv) चाबी

(च) “बाबू! ओ देवताबाबू सुन्नुभएन?” माथिको वाक्यको वक्ता को हो?

- (i) वीरबहादुर
- (ii) धनबहादुर
- (iii) केशवदेव
- (iv) पवित्रा

(छ) रनेले माछाको मोल कति रूपियाँ सेर भन्यो?

- (i) दश आना सेर
- (ii) आठ आना सेर
- (iii) दुई आना सेर
- (iv) चार आना सेर

(4)

(ज) हाम्रो जीवनसित समानता हुने फूल कुन हो?

- (i) कमल
- (ii) गुलाब
- (iii) चमेली
- (iv) सयपत्री

(झ) ‘मानिस छैनन्’ कविताका कवि को हुन्?

- (i) सिद्धिचरण श्रेष्ठ
- (ii) लेखनाथ पौड्याल
- (iii) लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा
- (iv) धरणीधर शर्मा

(ञ) सबैभन्दा लोकप्रिय थेंगो कुन हो?

- (i) क्या नाम
- (ii) क नाम
- (iii) तपाईंको
- (iv) धरोधर्म

2. कोष्ठमा दिइएको सही शब्द छानेर वाक्यमा रहेको रिक्तो ठाउँ पूरा गर: $1 \times 5 = 5$

(क) के गरूँ कसरी उम्की जाउँ _____ मनको दर्द बिसाउँ॥
(कतैतिर / कोसित)

(ख) रने आफैं नै _____ आत्मा भएको मानिस थियो। (आँटेको / प्रेतको)

(5)

(ग) आज सधैंभन्दा सबैरै _____ भित्र तबेलामा पुगेको थियो । (साने / काले)

(घ) नेपाली लोकसाहित्यमा _____ को प्रमुख स्थान छ । (कविता / सवाई)

(ङ) एकादशीको दिनमा _____ नाच सकिन्छ । (लाखे / मारूनी)

3. सत्य भनाइमा 'हो' र असत्य भनाइमा 'होइन' लेख : $1 \times 5 = 5$

(क) नेपाली लोकसाहित्यमा मारूनी नाचको प्रमुख स्थान छ ।

(ख) जहाँ-जहाँ गोर्खाली / नेपालीहरू बसेका हुन्छन् त्यहाँ मखमलको माला गाँसेर घर सिँगार्छन् ।

(ग) निर्झर कविताका कवि नरेन्द्रप्रसाद कुमाई हुन् ।

(घ) रने को बाबु एकजना ठुलो ब्यापारी थियो ।

(ङ) गिठेले गोठमा कराएर गीत गाइरहेको थियो ।

SECTION-II

(Marks : 30)

4. तलका कुनै पाँचवटा प्रश्नहरूको पाँच वा छः वाक्यमा उत्तर लेख : $3 \times 5 = 15$

(क) सबैभन्दा रमाइलो थेगो कुन हो ? किन ?

(ख) 'उद्बोधन (जाग-जाग)' कविताले किन 'लाज भो अरूहरू अघि जाने हामीहरू रहने रङ्गाने' भनेको छ ? व्याख्या गर ।

HS/XI/A/n/20

(6)

(ग) पिंजराको सुगाले कसरी आफ्नो दुःख-दर्दको व्याख्या गरेको छ ?

(घ) वीरबहादुर कसरी शहीद भयो ?

(ङ) पवित्राले जीवनको सारा कमाइ लिएर के गरिन् ?

(च) मारूनी नाच के हो ? यो कसरी नाचिन्छ ?

5. (क) अनेकार्थक शब्द बनाऊ (दुइ-दुइवटा) : 3
पिता, आँखा, जून ।

(ख) विपरीत शब्द बनाऊ : 3
उकालो, खड्गरी, किन्छ, जन्मनु, निषा बाक्लो ।

(ग) तलका शब्दको सार शब्द लेख : 3
(i) जसले ईश्वर मान्दैन ।
(ii) जसको उपमा छैन ।
(iii) जसको कुनै सीमा छैन ।

(घ) पर्यायवाची शब्द लेख (दुइ-दुइवटा) : 3
भगवान, माता, पर्वत ।

(ङ) तलका वाक्यमा शब्दको क्रम मिलाएर वाक्य पूरा गर : 3
(i) छ सयपत्री हाम्रो फूलको ठुलो जीवनमा समानता ।
(ii) भारतीय हो पुरानो हिन्दु या नृत्यको इतिहास धेरै ।
(iii) गराउँछ उत्पन्न पनि शङ्का गहिरो थेगोले यो समय कोई कोई ।

HS/XI/A/n/20

(7)

(PART : B – DESCRIPTIVE)

(Marks : 50)

6. सप्रसङ्ग व्याख्या गरः 6 + 6 = 12

(क) थेगो, बानी परेकोले एकोहोरो दोहोरिरहने बेकामे शब्द विशेष भए तापनि यसको अस्तित्वलाई हामी सितिमिति भुल्न सक्तौनौं ।

अथवा

“मबुढी हुन थालिछु चाँडै थाक्छु, पानी ओसार्दा स्वाँ स्वाँ हुन्छ, राति जिउ कटकटी खान्छ । अब कक्रक्क परेर गुँडुलिएर बस्नुपर्ने भएछ..... ।”

(ख) कति फिर्दो हूँ कति उड्दो हूँ, कति कति देशान्तर डुल्दो हूँ ।

दैव ! हरे ! किन बालकलाई, बन्धन पारयौ व्यर्थ भुलाई ॥

अथवा

बुद्धदेवको नजरअगाडि यही भिखारी आएथ्यो ।

मूर्ति यसैमा, शब्द यिनैमा मुटुको शूल कराएथ्यो ॥

7. ‘उद्बोधन (जाग-जाग)’ वा ‘जाब्रीको चरा’ कविताको सारांश लेख । 7

8. रने को हो ? उसले जीवनमा केके सपना देखेको थियो ? बुझाएर लेख । 7

अथवा

‘टाँगन घोड़ा’ कथामा सयस कालेले आफ्नो घोड़ाप्रति देखाएको प्रेमको वर्णन गर ।

9. प्लास्टिकको प्रयोगले हाम्रो जीवनमा धेरै असर पारेको छ भन्ने विषय बताउँदै आफ्नो मित्रलाई चिठी लेख । 5

(8)

10. तल दिइएका कुनै एउटा विषय छानेर 150 शब्दभित्र निबन्ध लेखः 10

(क) मानिसको जीवनमा मोबाइलको महत्व ।

(ख) स्वास्थ्य नै धन हो ।

(ग) समाचारपत्र

(घ) देशप्रेम

(ङ) कुनै रमाइलो दिन ।

11. तलको अनुच्छेद पढेर उचित शीर्षक दिंदै सारांश लेखः 9

कुनै पनि शिशु जन्मदा केवल रूढ मात्र जानेको हुन्छ । हाँसदै र गाउँदै जन्मेका शिशु कमै हो लान् । यस संसारमा आउँदा मानव एक निरिह प्राणीको रूपमा जन्मन्छ । जसलाई बोल्न, खान हिड्न सबै आमाले विस्तारै सिकाउनुपर्छ । मान्छे को विहे भएपछि सांसारिक जञ्जालमा फस्छ । तर यस्तो जञ्जालले उसको जीवनमा कोही वैज्ञानिक, कोही डाक्टर, कोही साहित्यकार अनि कोही कलाकार आदि बन्न सहयोग पुराउँछ । हामी आदिम मानवका सन्ताहरू एक निरिह प्राणीका रूपमा रूँ दै-कहालिंदै जन्मनु परे तापनि आफ्नो कर्मको प्रभावले मानवदैखि महान-मानवसम्मको सम्मान आर्जन गरेर आफ्नो चिनारी संसारलाई दिन सक्छौं । चिनारीको सिलसिलामा मन्छेको जीवनकालभरि जारी रहेको देखिन्छ । जन्मेर केही दिन पछि पहिले आमालाई त्यसपछि विस्तोरे परिवारका सदस्यहरू अनि मात्र अन्य जनहरूलाई चिन्दै जान्छ । यस्तै प्रकारले मानिस भाषा, साहित्य अनि संस्कृतिप्रति आकर्षित हुँदै जान्छ ।

★ ★ ★